

O manželství a práci rodinného poradce s Petrem Šmolkou

Doktora Šmolku není třeba dlouze představovat. Je jedním z nejznámějších manželských poradců. Oboru se věnuje již od roku 1972. Dlouhá léta byl prezidentem asociace manželských poradců. V současné době působí jako vedoucí pražské poradny pro rodinu.

Kateřina Skalická

Psychologický ústav FF MU, Brno

katerinaeditskalicka@gmail.com

Klíčová slova: Manželství, rodinné poradenství, PhDr. Petr Šmolka

Key words: Mariage, family therapy, PhDr. Petr Šmolka

1. Jedna z Vašich publikací se jmenuje „Muž a žena - návod k použití”. Existuje nějaký spolehlivý?

Možná by stačilo, kdybychom se dokázali při výběru partnerů vyhnout přílišným „exotům“. Od žárlivců, přes různé druhy závislostí, třeba až po notorické vtípálky. Užitečná je i snaha o sladění našich očekávání a možné reality. Přílišná očekávání nebudou naplněna, přitom je vždy snazší změnit očekávání, než přimět ke změnám naše životní souputníky. Příjemným bonusem bývá fyzická a dotyková sympatie a vůle hledat konstruktivní řešení případných kolizí.

2. Proč jste se začal věnovat manželskému a rodinnému poradenství?

Moje motivace byla povýtce dost pragmatická. Od ukončení studií jsem pracoval na Katedře psychologie FF UK jako odborný asistent. Několik let jsem externě spolupracoval s tehdejší Stálou manželskou poradnou. Když se mne moje alma mater chtěla zbavit jako nedostatečně marxisticky orientovaného živlu, který by neměl mít možnost vzdělávat nastupující generace psychologů, využil jsem nabídky šéfa poradny a stal se jejím kmenovým zaměstnancem. Zpětně vzato jsem soudruhům z FF UK, jimž jsem se znelíbil, dodnes vděčný. Nasměrovali mne do oboru, který považují za zajímavý a pro klienty i pro mne přínosný.

3. Manželskému poradenství se věnujete velmi dlouhou dobu. Vnímáte v této oblasti nějaký posun, je znatelná například změna v tom, jak chápeme samotné manželství či partnerství?

Změny jsou hlavně demografické. Věk snoubenců a prvorodiček vzrostl zhruba o 10 let, nastal výrazný posun od tradičního manželství k nesezdaným soužitím. Průkazným ukazatelem tohoto trendu je procento dětí narozených mimo manželství. Do roku 1990 jich u nás bylo asi 8 %, dnes jsou lokality, v nichž je to více než 50 %. Velká novela zákona o rodině z roku 1998 rozšířila možnosti úpravy poměrů vůči dětem po rozvodu nebo rozpadu nesezdaného vztahu o střídavou či společnou péči. Tato, jistě progresivní, změna má však i své stinné stránky. Je až příliš často zneužívána k prestižním tahanicím, kde si prostřednictvím dítěte řešíme spory s exmanželi a expartnery.

4. Vnímáte nějaký konkrétní důvod, který ovlivňuje rozvodovost? Podle Eurostatu v tomto patří Česko mezi rekordmany. Čím je to způsobené?

Těžko bychom hledali dominantní důvod zvýšené rozvodovosti. Částí lze jistě uvažovat o tom, že naše společnost je vysoce sekularizovaná, roli hraje i „nákaza“ – jakmile je nějaký jev tak častý, že začne být považován téměř za normu, pak se jeho výskyt ve společnosti zvýší. Česko mělo také extrémně vysokou míru sňatečnosti – jen 3,7 % žen a 5,4 % mužů před rokem 1989 nikdy nevstoupilo do manželství. To ovšem znamená, že se brali i partneři pro manželství zcela nevhodní. Navíc jsme si navykli, že porouchané se neopravuje, ale vyměňuje. Což platí nejen pro auta, pračky či dřevěné hrnce, ale i pro manželské partnery.

5. Jaké jsou rozdíly mezi partnerstvím u sezdaných a nesezdaných párů?

Poměrně podstatný rozdíl spočívá v tom, že jedni absolvovali rituál sňatku, zatímco ti druzí se mu vyhnuli. Zastánci nesezdaných vztahů rádi tvrdí, že lásku jim „žádný papír“ negarantuje. V tom mají zčásti pravdu. Zároveň však platí i to, že žádný papír sám o sobě lásku neponičí. V nesezdaných soužitích nevzniká SJM (společné jmění manželů), což vnáší do majetkových záležitostí prvky nejistoty. Dle mého soudu tím hlavním rozdílem je absence rozvodové bariéry. Tedy kroků, které je nutno učinit, pokud chceme vztah ukončit. Když je rozvodová bariéra příliš vysoká, dosažení rozvodu je hodně obtížné, pak se mnozí partneři raději neberou, aby ji pak nemuseli pracně překonávat. Když je ale příliš nízká, nebo dokonce zcela absentuje, pak se zvyšuje riziko ukvapených rozvodů a rozchodů.

6. Promítá se Vám Vaše profese do běžného života, využíváte svých znalostí o komunikaci a partnerství?

Snažím se, aby tomu tak nebylo. Zvláště, když i moje manželka je postižená stejnou profesí. Přesto mne práce s klienty zřejmě ovlivňuje. Když vidím, v jaké hrůze někteří z nich žijí, tak jsem rád za to, co mám doma já.

7. Jaká aktuální otázka či problematika hýbe poradenskou psychologií?

Nic zásadního mne nenapadá, snad jen větší ochrana partnerů a především dětí před rodiči a partnery – šilenci. Před těmi, kdo jsou ochotni se soudit do hrdel a statků, před militantními otci a bezskrupulózními feministkami. Někdy by možná stačila větší osobní statečnost soudců a orgánů sociálněprávní ochrany dětí.

**8. Co je třeba k tomu, aby se člověk mohl stát manželským poradcem?
Jak v akademické tak i v osobní rovině.**

Vysokoškolské vzdělání humanitního zaměření – psychologie, sociální práce, právo a podobné obory. Asociace manželských a rodinných poradců má vlastní kvalifikační požadavky, jimiž by se začínající kolegové měli řídit. Mezi ně patří sebezkušenostní výcvik, dva kurzy poradenské propedeutiky a práce pod supervizí. Výhodou je osobnostní zralost a respekt vůči etickým pravidlům profese.

9. Myslíte, že mladí lidé po škole mají kompetence pro vykonávání této profese, nebo by zde bylo třeba nějakého dalšího vzdělávání?

Další vzdělávání je nezbytnou podmínkou.

10. Máte konkrétní doporučení pro studenty a mladé psychology?

Jednoho doporučení bych se rád dopustil. Užívejte si studentského života a mládí tak, abyste časem neměli pocit, že vám v životě něco významného uteklo. A k tomu snad ještě jedna drobnost – buďte především lidmi a teprve potom psychology. Stýkejte se i s přáteli z jiných oblastí – budete-li žít pouze v pomyslném psychologickém ghettu, časem se to na Vás projeví. Například odtržením od reálného žití.

Za rozhovor děkuje Kateřina Skalická
